

Nr 412.

Av herrar **Jacobson** och **Grym**, om höjning av vissa kolonisationsanslag.

Den utredning, som på Kungl. Maj:ts uppdrag verkställdes av egnahemsstyrelsen rörande förslag till nya bestämmelser angående upplåtande av kronotorp å vissa kronoparker och som överlämnades den 16 februari 1942, hade föregåtts av en gemensam överläggning med domänstyrelsen, som därvid gjorde följande uttalande: "Domänstyrelsen, som vid resor och åtskilliga sammanträden deltagit i detta ärendes handläggning, är fullt enig med egnahemsstyrelsen därutinnan, att domänverkets övertagande av ifrågavarande lägenheters förvaltning, på sätt förslaget till kungörelse angående upplåtelse av kronotorp å vissa kronoparker med därtill hörande övergångsbestämmelser angiver, ur social synpunkt är bästa lösningen av berörda befolkningsgruppers levnadsförhållanden, samtidigt som det är ägnat att tillgodose kronoskogarnas behov av arbetskraft. Styrelsen instämmer av nämnda skäl helt i de framlagda förslagen, men vill icke underlåta att ytterligare betona, att, såvitt f. n. kan bedömas, kostnaderna för de föreslagna åtgärdernas genomförande bliva högst betydande och för domänverkets vidkommande under ett tiotal år framåt icke kunna beräknas understiga 1 å 2 miljoner kronor i medeltal årligen, vilket medför motsvarande minskning i domänverkets årliga inlevereringar till statsverket."

När man tar del av de anslagskrav, domänstyrelsen framfört i sin skrivelse den 30 september 1943 till Kungl. Maj:t, förefaller det som om de kostnadsberäkningar, som kommo till uttryck vid nyssnämnda gemensamma beredning, förbisetts. I stället för att äska 1 å 1½ miljoner för nästa budgetår till de föreslagna åtgärdernas genomförande nöjer sig domänstyrelsen med lägre belopp än tidigare. Styrelsen synes helt enkelt vara inställd på att icke räkna med någon övergång till de nya bestämmelserna under innevarande år. Denna domänstyrelsens åsikt är överraskande, ty tidigare har man allmänt hyst den uppfattningen, att de nya bestämmelserna äro så fördelaktiga, att de flesta kronoarrandatorerna kunna väntas övergå till det nya systemet. Detta främst med tanke på att få de nuvarande dåliga bostadsförhållandena avhjälpta.

Av länsstyrelsens i Västerbottens län skrivelse i april 1937 till Kungl. Maj:t framgick, att bostadsbeståndet på kronoparkerna i länet var synnerligen bristfälligt. Samma är förhållandet även i Norrbottens län. Någon avsevärd sanering har under de senaste åren icke ägt rum, beroende på kronoarrandatorernas fattigdom. Bostadsförhållandena lämna således fortfarande mycket övrigt att önska. I undantagsfall ha bostadsförbättringsbidrag beviljats.

Kronotorparna ha i allmänhet stora familjer, och trångboddheten är ofta

Bihang till riksdagens protokoll 1944. 4 saml. Nr 412—416.

olidlig. Familjen har praktiskt taget blott ett enda beboeligt rum, som användes till köks-, arbets- och sovplats. Att detta är hälsovådligt och ohygieniskt, står klart för var och en. Och att en omedelbar reparation av kronoarrondatorernas bostäder är nödvändig, bevisas bäst därigenom, att ett flertal hälsovårdsnämnder utdömt bostäderna som obeboeliga. Nybyggnads- och renoveringsarbeten böra sättas i gång redan sommaren 1944.

Kronotorparna ha ställt stora förhoppningar på den av 1943 års riksdag beslutade reformen, och det blir en bitter besvikelse för dem, om ej årets riksdag lämnar dem möjlighet att sätta sina bostäder i människovärdigt skick. Det kan icke ligga i statens intresse — och det är ej värdigt — att låta dessa ödemarkens pionjärer längre än nödigt leva i bostäder, som icke kunna anses höra det nutida samhället till. Många av krononybyggarna ha offrat sin bästa ålder i kronans arbeten, så gott som undantagslöst mot blygsam avlöning. Är icke detta motiv nog att omedelbart sörja för en förbättring åt dem? Är det överhuvud försvarligt att ytterligare uppskjuta de trängande bostadsreparationerna?

En annan sak, som synes ha undgått domänstyrelsens uppmärksamhet, är elektrifieringen av kronolägenheterna, ty intet anslag äskas för detta ändamål, ehuru i de nya bestämmelserna klart och tydligt utsagts, att elektrifiering skall ifrågakomma, där sådan kan utföras för en i förhållande till gårdens storlek m. m. skäligen kostnad. Staten — i detta fall domänstyrelsen — borde, när det gäller bostadsanering och elektrifiering, gå före alla andra med gott exempel, men med de blygsamma belopp, som departementschefen på grund av domänstyrelsens återhållsamhet äskat, finns det icke ringaste utsikt, att de bristfälliga bostadshusen och ekonomibyggnaderna skola kunna ställas i fullgott skick under den tioårsperiod, som domänstyrelsen tidigare räknat med. *Härtill kräves, att det av domänstyrelsen tidigare beräknade anslaget, 1 à 2 miljoner kronor årligen, stülles till förfogande ett tiotal år framåt.*

Under återopande av det anförda tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att i nionde huvudtiteln under punkt 17, Kolonisation: Understödjande av kolonisation å vissa kronoparker, upptaget anslag för budgetåret 1944/45 måtte höjas till 500 000 kr. och att under punkt 20, Kolonisation: Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av odlingslägenheter m. fl., upptaget anslag för samma budgetår likaledes måtte höjas till 500 000 kr.

Stockholm den 22 januari 1944.

Uddo R. Jacobson.

J. F. Grym.